

Strieborná zberateľská minca k 450. výročiu narodenia Jána Jessenia

Pri príležitosti 450. výročia narodenia lekára a vedca Jána Jessenia vydala Národná banka Slovenska 15. novembra 2016 striebornú zberateľskú mincu v nominálnej hodnote 10 eur.

Minca realizovaná podľa návrhu Márie Poldaufovej

Ján Jessenius pochádzal z turčianskeho šľachtického rodu pôvodom z Horného Jasena. Narodil sa 27. decembra 1566 v poľskom meste Vratislav. Zanechal na svoju dobu mimoriadne novátorské práce z medicíny a pokladá sa za jedného zo zakladateľov anatómie. V roku 1600 predviedol v Prahe prvú verejnú pitvu, ku ktorej vydal tlačou aj prednášku. Od roku 1617 bol rektorom Karlovej univerzity v Prahe. Jeho hodiny anatómie boli preslávené a veľmi pokrokové. Je autorom významných diel o kostiach, o krvi a o chirurgii. Publikoval a písal aj práce filozofické, historické a vieroučné. Politicky sa angažoval sa strane českých stavov, čo vyústilo do opozície s katolíckym cisárskym centralizmom. Stal sa jednou z vedúcich osobností stavovského povstania. V roku 1621 bolo povstanie českých stavov bitkou na Bielej hore potlačené. Jessenius bol obvinený z rebélie a urážky majestátu a odsúdený na trest smrti. Spolu s ďalšími dvadsiatimi šiestimi českými pánmi bol popravený 21. júna 1621 na Staromestskom námestí v Prahe.

Na výtvarný návrh mince vyhlásila Národná banka Slovenska v júli 2015 verejnú anonymnú súťaž, do ktorej predložilo dvanásť autorov dvanásť výtvarných prác. Komisia na posudzovanie výtvarných návrhov pamätných mincí a zberateľských mincí ich hodnotila v novembri 2015. Odbornou poradkyňou komisie bola PhDr. Tünde

Lengyelová, CSc., zástupkyňa Historického ústavu Slovenskej akadémie vied.

Na základe odporúčania odbornej komisie schválila Banková rada NBS na realizáciu výtvarný návrh autorky Márie Poldaufovej, ktorému bola udelená prvá cena. Komisia ocenila výtvarné i obsahové kvality návrhu, ktoré sa premietli do riešenia averzu i reverzu. Na averze je zobrazený dobový výjav z prvej verejnej pitvy, ktorú Jessenius uskutočnil v Prahe v roku 1600. V pozadí je silueta Kostola Matky Božej pred Týnom z pražského Staromestského námestia. Reverzu dominuje vydarovaný portrét Jána Jessenia ako rektora pražskej univerzity s naznačením rektorskej insígnie.

Druhú cenu získal autor Miroslav Rónai. Jeho návrh komisiu oslovil vystihnutím témy aj kvalitou modelácie. Výtvarné riešenie averzu pozostáva z dobovej citácie anatomickej figúry ako odkazu na Jesseniove preslávené a pokrokové hodiny anatómie. Vľavo od nej sú pod sebou umiestnené štátny znak, rodový erb Jessenských a nominálna hodnota. Plochu reverzu vyplňa portrét, ktorý vľavo dopĺňa sviečka obtočená hadom – atribútom medicíny.

Tretia cena bola udelená akad. soch. Michalovi Gavulovi. Averzu jeho návrhu dominuje stvárnenie dobovej ilustrácie z popráv českých pánov na Staromestskom námestí v Prahe. K ilustrácii sa via-

že text vzťahujúci sa k poprave Jána Jessenia. Na reverze autor v hornej časti mincového poľa zobrazil portrét Jána Jessenia s rektorskou insígniou. Pod ním umiestnil schému ľudského tela s kostrou a muskulatúrou, čím poukázal na Jesseniove vedecké práce.

Strieborná zberateľská minca s priemerom 34 mm a hmotnosťou 18 g bola vyrazená zo

striebra s rýdzosťou 900/1000 v Mincovni Kremnica. Na hrane je razbou do hĺbky uvedený nápis „LEKÁR – VEDEC – PRIEKOPNÍK ANATÓMIE“. Zo schváleného limitovaného počtu 11 000 kusov mincí bolo vyrazených 3 050 kusov v bežnom vyhotovení a 5 450 kusov vo vyhotovení proof.

Dagmar Flaché
Foto: Štefan Fröhlich

2. cena Miroslav Rónai

3. cena akad. soch. Michal Gavula

Emisný plán Národnej banky Slovenska na rok 2017

Por. č.	Pamätná/zberateľská minca – námet	Predpokladaný termín emisie
1	Pamätná dvojeurová minca Univerzita Istropolitana – 550. výročie začatia činnosti	január 2017
2	Strieborná zberateľská minca v nominálnej hodnote 10 eur Svetové prírodné dedičstvo – Jaskyne Slovenského krasu	február 2017
3	Strieborná zberateľská minca v nominálnej hodnote 20 eur Pamiatková rezervácia Levoča a 500. výročie dokončenia hlavného oltára v Kostole sv. Jakuba	máj 2017
4	Strieborná zberateľská minca v nominálnej hodnote 10 eur Božena Slančíková-Timrava – 150. výročie narodenia	september 2017
5	Zlatá zberateľská minca v nominálnej hodnote 100 eur Svetové prírodné dedičstvo – Jaskyne Slovenského krasu	november 2017